

býti může. O tom zajisté stateční, poctiví, *rození Maďaři* nepochybuji; sicby tak důrazně na to ve svých časopisech nedotírali, aby se „všechny národnosti uherské k užívání práv konstitučných připustily“.

O tom jen *odrodilá* duše pochybovati může.

A právě proto nás nejsrdečnější radostí naplnilo, když jsme se dověděli, že některá slovenská města už znamenitý *příklad* ústavného života svého vydaly, když nařídily, aby se ve správě obecných věcí domácích *slovenská řeč úřednou byla*.

Tímže ustanovením, jakové se jmenovitě od král. svobodného města *Března* a *Pukance* stalo, vct. rodáci naši jen vlastního práva svého *užili* a cizího se *nedotkli*. Z druhé ale strany úplně jsme přesvědčeni, že nejen slavné vrchnosti spomenutých měst, ale i vct. jejich páni měšťané krajinské povinnosti svoje k rozkvětu společné vlasti naší zajisté tak dobře, jestli ne stokrát lépe plnit budou, jako ti křiklouni, kteří každého, kdo příkladu jejich následovati a zrádcem *vlastní krve* býti nechce, hnedky za „zrádce krajiny“ vyhlašují. Diplomatičnost řeči maďarské ctíme všetcí.

Slavné ale obce měst *Března* a *Pukance* dobyly sobě právo k vděčnosti každého úprímného rodáka, který v pokoji a svornosti s jinými spolukrajany na rozkvětu vlasti pracovati chce.

61

Článok neznámeho autora „Ináč s nami to musí byť, rodáci!“

Uverejnil PŠL, roč. II, č. 48, str. 380. Budín 1. decembra 1860.

Autor radí, aby pri voľbách do stoličných výborov Slováci uplatňovali svoje práva vo veciach národnosti, vyplývajúce z Októbrového diplomu.

1. Pri nastávajúcich voľbách stoličných nedajte sa zakúpiť lecijakými darmi a márnyimi sľubami, ani žiadnymi vyhrážkami nakloniť k tomu, abyste zajaca vo vreci kúpili; lež musíte hlasovať za tých smeľe a sľobodne, ktorí sú citu národného, ktorí lásku k národu nie len slovom, lež i skutkom dokázali, aby vaša dôvera k nim potom od nich to vyžiadať mohla, čo je národu k spáse.

2. Poradte sa vospolok, keď chcete nečo užitočného, spasonosného pre národ žiadať a urobiť, lebo *dobrá rada zlatom platí*.

3. Prostriedkom deputácií a písbebných petícií a stížností, početnými, najmä od vznešenejších a značnejších osôb podpísaných, prednášajte vaše prosby, žiadosti a stížností vo svojej materinskej reči nižším i vyšším krajinským vrchnostiam — vyšším, aby vám vec spravdľivú udelili — nižším, aby vec spravdľivú podporovali.

4. Nijak nedajte sa odbiť od vášho práva vám v najvyššom cis. diplome od 20. okt. zaručeného, žiadať, aby vám či nižšie, či vyššie krajinské úrady dávali odpovede a rozhodnutia na vaše žiadosti a stížnosti nie v inej, jako vo vašej materinskej reči, slovenčine.

5. Na základe tohoto medzinárodného práva pevne nástojte o to, aby sa vaše pravoty a ktorékolvek iné záležitosti a potreby pred súdom a inými občanskými vrchnostami

vašou vlastnou rečou, slovenčinou vyrizdzovali a indorsáty dávali, jako o tom znie aj vys. narídenie ministra práv od 23. júla t. r.¹

6. Plným právom žiadajte, aby sa vo vašich slovenských stoliciah, mestách a obcach, na sboroch rokovalo a zápisnica viedla nie inak jako po slovensky, jako to i sám najvyšší cis. diplom od 20. okt. t. r. dovoľuje i liberálna stránka, na čele p. baróna Eötvösa,² za municipálne práva každej národnosti v Uhorsku, t. j. za úplnú rovnoprávnosť prísne a úprimne bojuje.

7. Podobne na základe tohoto nedotknuteľného práva žiadajte, aby sa slovenským obcam a mestám posielali od úradov oznamy, narídenia a zákony nie v inej, jako jich materinskej reči, slovenčine.

8. Žiadajte a žiadať neprestávajte, aby sa mocou práva i nám v predvedenom najvyššom cis. diplome zaručeného, v gymnáziách na Slovensku sa nachádzajúcich, jako v B. Bystrici, Trnave, Nitre, Skalici, Trenčíne, B. Štiavnici, Prešove, Levoči vyučovalo rečou slovenskou a aby sa to aj skutočne stalo, pri nastávajúcom preustrojení gymnásií podajte, drahí rodáci, čo najskôr slovenské petície, od duchovných správcoov, úradských a iných čestnejších a vážnejších osôb čím najpočetnejšie podpísané, patričným biskupom, menovite Jeho Emin. p. kardinálovi-kniežatu primašovi a arcibiskupovi ostrihomskému a Jich Osvietenostam pp. biskupom nitrianskemu, bystrickému, spišskému a košickému, ktorých náhlady a mienky strany reči vyučovacej na týchže gymnasiách slyšať má kráľ. uhorské námestníctvo, jako tiež i tomuto (námestníctvu), od ktorého sa majú (vo smysle najvyššieho c. kr. prípisu k bar. Vayovi od 20. okt. t. r.) Jeho c. kr. Veličenstvu podať cestou uhorskej kancelárie dotyčné návrhy. Od cesty podobných patícií sa nedajte žiadnymi hrozbami odstrašiť, bo tieto sú v konštitucionálnej krajine dovolené.

62

Clánok neznámeho autora „Hlas Slováka o rovnoprávnosti a jednotě spisovní“.

Uverejnené v Hlasoch Slováků, Praha 1861, str. 99–104.

Autor horlí za česko-slovenskú jednotu a za československý spisovný jazyk.

Onehdy se naznačili utvořující se právě strany ve vlasti naší Uherské, o jejichžto směru a povaze ještě tehdáž jsme nic neznali podrobně, jen toliko jsme vůbec znamenali, že když jedna strana se uvoluje ve státní služby a projevuje hotovost ke srozumění se s vládou mocnářství celého, druhá odmítá návrhy jí nabídnuté a umluvení se s vládou. Poněvadž pak jsme se o prvé domýšleli, že stojí o udržování mocnářství v celosti jeho, mněli jsme, že jí nejprůhodněji lze nazývati stranou konservativní v širším arcíže to smyslu a nikoliv v užším výměru někdy často vzpomínaných starokonservativců, an jsme stranu odpornou přirozeně jmenovali oposiční. Projevíli jsme také náhled, že Slováci s větší důvěrou přilnouti mohou ke straně, kteréž záleží

¹ Porovnaj poznámku 1 dok. č. 50.

² József Eötvös (1813–1871), význačný maďarský spisovateľ, politik, liberálny ideológ maďarského nacionalizmu a autor niekoľkých diel o národnostnej problematike.